

ETH DIARI

Numerò 50
Dissabte 6 de març 1999

HUELHETON

DIARI

D'ARAN

Prètz: 50 pessetes

ES MILITANTS E SIMPATISAIRES DETH PSC E UNITAT D'ARAN CELEBREN AUÉ UES ELECCIONS PRIMÀRIES

A compdar d'ager eth precandidat deth Partit Socialista de Catalunya (PSC) tara presidència dera Generalitat, Pasqual Maragall, se presente en ues eleccions primàries entre es sòns companhs de partit e laguens d'aguesta naua figura política que son es simpatizants. Tanben en Aran se celebren aquestes primàries organitzades per Unitat d'Aran, qu'ei eth partit aranés que se presentarà tàs pròplèus eleccions autonòmiques amassa tamb eth PSC. S'a previst eth collègi electorau enes locals de Vielha d'Unitat d'Aran tamb un orari des 11 deth maitin enquiás 19 ores.

Sabem que s'a hèt ua àmplia convocatòria entre es militants d'Unitat d'Aran e s'a despartit fòrça publicitat en tot cercar era complicitat des ciutadans en generau entà potenciar çò que nomenen: "votar entà un cambi".

MARAGALL ANÓNCIE QU'ENTESTARÀ UA COALICION DEHT PSC TAMB UN NAU PARTIT QUE CREARÀ ES PLATAFORMES QUE L'EMPAREN

Pasqual Maragall anoncièc ager qu'a eth propòsit de hèr tèsta a Jordi Pujol enes pròplèus eleccions catalanes en tot entestar ua "coalicion" deth PSC tamb un partit de naua creacion qu'articlaràn ben lèu es plataformes ciutadanes que li dan supòrt. Maragall inclús diguec que plan possiblement eth nòm

d'elaborar uns estatuts e triar es sòns representaires.

FORMACION "TRANSITÒRIA"

Maragall justificàc era creacion d'un nauèth partit politic en tot allegar qu'era coalicion ei era formula mens penalizada ara ora, per exemple, de poder beneficià-se des auanci de finançament public entàs campanyes electorals. Maragall precisèc qu'era naua formacion, encara que legaument sigue un partit, non actuarà coma tau en sentit estricte. Insistèc que Ciutadans peth cambi non perseguís ua "perdurabilitat", senon que serà "ua formacion transitòria" tamb er objectiu de balhà-li supòrt e arténher eth cambi en Catalonha.

Tanben remerquèc qu'era formula de coalicion qu'entestarà aportarà "nauetat e frescor", en tot soslinhar qu'era propòsta ei dubèrta a incorporar es sigles, per exemple, d'IC, tot e qu'esclaric que non preten ua coalicion que sigue ua "soma de sigles" de partits.

Apostèc per mèter en marcha "un movement que despassè er encastrè estricte deth PSC e des partits politics. Podem convèncer e auem convençut eth PSC que, en tot mantier era sua pròpria identitat, s'a de daurir". Per açò, Maragall percutèc en besonh de contunhar daurint eth partit a simpatizaires e cercar era sua collaboracion, e tanben era des plataformes que jaan gessut. Demonstrèc auer plan clar

qu'eth cambi en Catalonha non ei pas possible sonque tamb eth PSC, per çò que demore poder compdar tamb eth supòrt tanben des 'non-sòcis', en tot tier era terminologia de Josep Lluís Núñez quan se referís as sòcis deth Barça.

Eth presidenciable socialista afirmèc que pendent era sua campanya de primàries a constatat qu'existís un movement a favor deth cambi qu'ei "plan fòrt" en camp, enes sectors "repompits" dera politica, com exmilitants deth PSUC e deth PSC, e qu'aguest movement "comence a èster fòrt" tanben enes sectors qu'auien demorat aluenhadi dera politica, com exprofessionaus, universitaris, hemnes de casa e professors.

TRANSMÈTER ILLUSION E AMBICION

En çò que tòque as primàries deth PSC tamb Maragall com a unic candidat, aguest diguec qu'er objectiu qu'acace ei transmèter "illusion, passion e ambicion". "Eth vòt en aquestes primàries ei eth vòt peth cambi deth país, pas peth sòn testardament ne peth catalanisme deth mau umor".

Maragall diguec que dempús d'aguestes primàries contunharà "predicant" eth sòn messatge a favor deth cambi e "escotant" era gent entà portar a tèrme ua campanya "dubèrta e arremassadora". Contràriament, segontes era sua opinion, CiU "canse, empache e non da solucions, sonque tapatge".

LEWINSKY AFIRME EN UA ENTREVISTA EMETUDA PER TV3 AUER "ODIAT A VIATGES" A CLINTON

Era exbecària dera Casa Blanca, Monica Lewinsky, afirmèc delànet en ua entrevista televisada difonuda per TV3 e hèta peth britanic Channel 4, "qu'a viatges l'odii", en tot referí-se ath president des Estats Units, Bill Clinton.

Lewinsky racondèc ath periodista John Snow es etapes dera sua relacion impossibla tamb Clinton, atau com era sua "umiliacion" deuant era investigacion realizada peth fiscu independent Kenneth Starr. "Hè tendència a desirar qu'era gent m'estime", explicàc era joena, que vestie de nere. Eth canau de television britanic, contràriament ath canau nòrd-american ABC -que difonec eth passat dimèrcles ua entrevista exclusiua obtinguda de franc-, auec de pagar a Lewinsky 400.000 liures esterlines (uns 98,8 milions de pessetes, 593.800 èuros) pera sua narracion d'ua ora. Channel 4 enregistrèc ueit ores d'entrevista, en tres crambes der apartament nauaiorqués deth pairastre de Lewinsky, mès sonque s'editèren e difoneren 60 minutes.

Hònts de TV3 mos constaten es granes expectatiues creades ath torn d'aguesta entrevista en tota Catalonha, e en demorar es chiffres d'audiència reaus, semble qu'a estat un exit de difusion.

EDITORIAU

ETH DIARI

A ARRIBAT ATH NUMERÒ 50.

Felicitats a toti e gràcies!

COLLABORACIONS PERSONAUS

Liegi un libre de J. Renau, *La recuperació de les paraules*, qu'ei ben frapant com caten es sues paraules; son com agulhes qu'arriben enquiath hons deth hons. Un des capítols comence atau: "En camin ordinari des dies guaires còps te trapes uet de fòrça, aborrit dera monotonía e en. honsat. Ei eth pes normau deth trabalh e tanben era manca d'un sentit clar e coèrent

d'entà a on anaràn a parar tanti esfòrci. D'auti còps serà eth heired deth patiment: te sentes uet, absolutament uet, e dilhèu desgraciat. Non è fòrça; sò perdut ena mar nera; tot tremble. Amic, coratge". Ei ben vertat que son nombrosi es moments e periòdes dera vida enes que mos trapam desemparats, acovardits, en un camin sense gessuda, sense ua lum qu'esclarisque es nòstres pensaments negatius; ei com ua net sense

dia, mos manque era fòrça que mos emposse entà lutar e véncer es estramuncs. Èm tan febles qu'un dia embromat mos pòt deishar coma inútils, sense illusions. "Amic, coratge" perque tornarà a lúder eth solei, dauriram era hièstra e tot serà diferent; solatjats haram projèctes e haram causes qu'abantes non èrem capables de portar a tèrme. Coratge donc en estudi, en trabalh e tanben quan j'arribè eth repòs que mos auem gu-

anhat ath long des ans dedicats ath trabalh. Non se cau méter jamès eth cap dejós dera ala, sonque contunhar a meté-i coratge entà non mori-mos en tot viuer, e saber guardar entàs costats e se ja mos sentem valents ajudam ath que non n'ei. "Amics, coratge".

Pepita Caubet

ENIGMISTICA

cisko

Ara demora de recéber es vòstes suggeréncies e responses entad jòc que vos plantejàuem eth darrèr diuendres sus onomastica e, en concret, sus era predestinacion de quauques personas pr'amor deth sòn cognòm entà un mestièr determinat, com per exemple un Denis Bayle luishonés, alcalde o baile dera sua vila, un tau Cisco Barbé, d'ofici barbèr o perruquèr... en tot persutar ena plan especiau predestinacion de personatges publics ben coneishudi entath sòn trabalh o cargue, com era ministra de 'Pòg' Ambient, Isabel Tocino, o eth qu'auie estat director de Mieì Naturau, Jordi Peix, aué vos auem premanit un jòc sus toponimia, sus es nòms pròpris de viles, vilatjòts, parçans, endrets geografics... Començam fòrts, ne mès ne mens que tamb un toponim digne de rècord Guinness, qu'ei, bense, eth nòm mès long de pòble de tota era Tèrra; se tròbe en Galles. Hètz atencion qu'ei aguest:

LLANFAIRPWLLGWYNGYLLGOGERYCHWYRNDROBWLLLLANTYSILIOGOGOGOCH*

Moria! 58 letres en totau entà un nòm mès long qu'un iuern sense bric de nhèu en Vaquèira e, sustot, lèu lèu imprononciabile pes nòstes 'lengües' avedades ara alternança de vocau-consonanta, e pas com en aguest cas a ua tirada de consonantes plan estonantes, mès caracteristiques des polides lengües celtiques.

Tà que vos hètz ua idia deth nòm deth pòble -que deu èster un gran allicient toristic- vo'l reviraram per parts, pr'amor qu'eth conjunt ei ua amassada de diuerses paraules:

LLAN: pòt significar tant glèisa com pòble

FAIR: ei ua varianta de MAIR, o Maria

PWLL: estanh

GWYN: blanc

GYLL: auerassèr

Enes darrèr ans deth sègle XIX se i ahigeren 18 letres entà atreir es toristes; son aguestes:

GOGERYCHWYRNDROBWLL, o sigue: ben a pròp deth torbellin rapid.

Entà acabar era descripcion tamb es 'quate' letres que seguissen:

LLANTYSILIOGOGOGOCH: glèisa de Sant Tysili, (a pròp dera) tuta vermelha.

Un verai rambalh de mots tath nòste cap; e tàs sòn tanben pr'amor qu'aué en dia eth nòm demore abracat, sauvant sonque era sua prumèra part: **LLANFAIR P. G.** Segurament er Ajuntament d'aquiu delà despenie tot eth pressupòst d'un an enes pannèus informatius d'entrada e gessuda deth vilatge, qu'auien d'èster quilometrics se i volien plaçar totes es 58 letres! E alavetz decidiren d'escuerça-lo.

Ena lengua nòsta non trapam cap de nòm tan long, e dera Val sonque poderiem competir tamb toponims d'un maxim de 10 letres tamb es polits vilatges de: MONTCORBAU, ARRES DE SUS o ARRES DE JOS, tot e que se campam un shinhau ena toponimia generau, podem arténher es 13 letres s'èm boni esquiaires e gosam de hèr er itinerari d'ESCÒRNACRABES per exemple o, s'en tot cambiar es esquis peth senderisme d'ostiu e seguim eth GR-11 arthenem eth polit coret d'OELHACRESTADA. Ei clar que se guardam un shinhau mès tà delà, mès laguens der enseu occitan, e en concret ena pròplèu Arièja, ne trapam mès d'un de toponim longàs: VIÈRANAVA DEL PAREATGE (20), CASANÒVA SÈRRAS E ALENS (20), SANT JOAN D'AIGAS VIVAS (19), LA BASTIDA DE BOSINHAC (19), eca. Aguestes plan que les poderiem afraiar tamb Llanfair P.G., mès qu'encara mos guanharien es gallèsi. En cas contrari, en des toponims mès lèu cuerti, qu'auem un candidat clar: eth vilatge de LES, ath costat deth quau non *desentonarien* es ariejesi vilatges d'API, CÒS, DUN, ÈRP, OST, SEM, SÒR, URS... e era guanhadora, era 'mendra' vila d'AX, pera quau circulen un pialèr de modèus deth madeish nòm dera Citröen.

A compdar d'aguesti exemples vos proposam un jòc, eth dera *Occitanímia*, ei a díder era descubèrta de toponims de tota sòrta laguens d'Occitània: longui, cuerti, curiosi, estonanti... Se'n coneishetz o ne trobatz bèth un mo'l podetz hèr arribar entà ETH DIARI e vo'l publicaram. Tanben mos podetz proposar possibles afraiments des pòbles aranesi tamb d'auti d'a on sigue, pr'amor deth sòn nòm, era sua longada, eca.

* Extrèt deth libre *La aventura de las lenguas en Occidente*.

Edite ETH DIARI
Familia Colomines
Centre d'estudis VIVÈNCIA ARANESA:
Aula Euròpa des Pirinèus (Val d'Aran)
Carrèr Doctor Manel Vidal
locau num.5
(Darrèr edifici/ Ath cant der Espitau)
25530 Vielha-Val d'Aran
Telefon: 973641772
Fax: 973640871
E-mail vivencianaranesa@ctv.es

Editor e director : Joan-Ramon Colomines-Companys.
e-mail: jrcc@apdo.com

Informatica e dessenh: Marc Colomines i Nadal.

Equip de correctors: Xavier Gutierrez.

Equip comerciau: Ramon Agulló i Teixidor.

Impression: Xerox's Document Center 220 ST d'ETH DIARI
en Vielha. Tirada: 1000 exemplars.

CORATGE

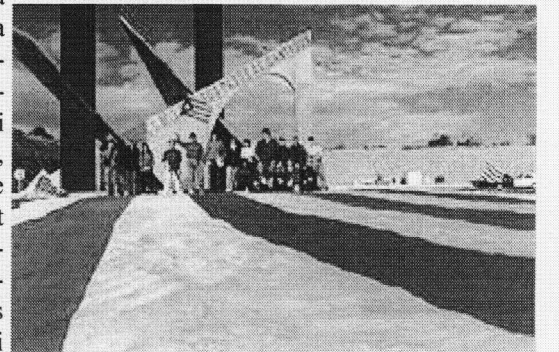
ES JOVENTUTS DE CDC VEN "INCONSISTENTES" ES PRIMÀRIES DE PASQUAL MARAGALL E METEN EN MARCHA UA CAMPANHA

Era Joventut Nacionalista de Catalunya (JNC) tròbe "inconsistentes" es primàries que plaçaràn Maragall coma candidat ara presidéncia dera Generalitat, e an metut en marcha ua campanha contra eth candidat socialista tamb eth títol: "Maragall-Borrell: dues cares dera madeisha moneda". Eth secretari generau dera JNC, Jordi Xuclà, declarèc en ròda de premsa que "es socialistes s'an endonviat ues primàries que nosati considerèrem terriblament inconsistentes. Entà que i age primàries çò que cau, en prumèr lòc, ei que i siguen diuersi candidats.

En dusau lòc, auriem d'inspirà-se en unic modèu qu'auem, qu'ei eth des partits des Estats Units, e enes primàries des partits politics nòrd-americans i a un recensament prèvi.

Per tant, se tracte de primàries tamb un naut grad de contròtle".

Eth dirigent dera JNC cre, d'un aute biais, que "Maragall non a cap de missatge sus eth hèt nacionau de Ca-

talonha. Non a propòstes concrètes, e ne tansevolh a avalorat eth discors deth president Jordi Pujol deth darrèr deluns sus er augment deth 'tet' d'auto-govern de Catalonha".

Primàries 1999

Començam a guanhar

VÒTA MARAGALL

Milèrs e milèrs de ciutadanes e ciutadans, gent afiliada a partits politics e gent independenta, son d'acòrd tamb çò qu'ara li cau a Catalonha: a Catalonha li conven un cambi. Entad açò en PSC auem daurit es Eleccions Primàries entà escuelher eth candidat tara Presidéncia dera Generalitat a toti es ciutadans e ciutadanes de Catalonha. Eth país que toti estimam non pòt demorar arturat. Dempús de lèu vint ans, auem de besonh daurir es hièstres entà qu'entre aire fresc. Convié un aute estil, que convide a viuer tamb mès libertat. Entad açò volem que milèrs e milèrs de vòts aumplissen es urnes tamb un esclat d'entusiasme.

AUÉ

dissabte 6 de marc

Militants e simpatisants

podem votar eth cambi,

podem votar Maragall.

Vòta e comença a guanhar.

Vòta peth cambi.

PSC
PSC-PSOE

Pòs votar en:
Carrèr Anglada,
baishi
Locaus
d'Unitat d'Aran
de Vielha

U
UNITAT
d'ARAN

Entà mès informacion:
900 199 800

